CASE-TEHTÄVÄ

Tässä tehtävässä pyrimme löytämään pedagogisia ratkaisuja oppilaiden osallisuuden tukemiseksi neljässä erilaisessa kuvitteellisessa tapauksessa.

JANNE, 2LK

Janne saa hyviä numeroita koulussa ja vain summatiivisesti tarkastellen ei näy ongelmia, mutta oppitunneilla Janne häiritsee opetusta ja muita oppilaita. Tyypilliset häirintätavat on äänellä työrauhan rikkominen ja keskutellessa opetettavan aiheen unohtaminen ja keskustelu siirtäminen jääkiekkotuloksiin. Hiljaisesti opetuskirjan kappaleen lukeminen on myös vaikeaa, sillä Jannen lukeminen tapahtuu pätkissä ja monesti lukeminen vaihtuu muille höpöttämiseen.

Jannen suurin haaste onkin keskittyminen, joka saattaa helposti esiintyä vain "häirikön" roolina. Jannen vanhempien kanssa olisikin hyvä käydä keskustelua asiasta. Keskustellessa tärkeää olisi säilyttää sensitiivyys, sillä aihe voi herättää paljon tunteita.

Jannen käyttäymistä ja tämän kautta osallisuutta voisi tukea CICO-mallin avulla. Karhun ja Paanansen (2017) mukaan CICO-toiminta on tapa opettaa käyttäytymistä ja läsnäoloa. Siinä koulun CICO-vastaavaopettaja antaa oppilaalle aamulla tavoitteen, jonka jälkeen jokaisen oppitunnin opettaja antaa oppilaalle tunnin päätteeksi arvioin, onnistuiko oppilas tavoitteessaan. Päivän jälkeen CICO-vastaavaopettaja ja oppilas käyvät yhdessä arviot läpi (Karhu & Paananen, 2017). Jannelle malliin voisi asettaa tavoitteiksi esimerkiksi onnistuneesti kappaleen lukemisen tai oman vuoron odottamisen viittaamalla tai jääkiekkokeskustelun pysymisen välitunneilla. Janne voisi saada myös palkkion onnistumisista.

Osallisuutta voisi lisätä motivoimalla oppituntityöskentelyyn käyttämällä hyödyksi kiinnostuksenkohdetta eli jääkiekkoa. Lonka (2014, s.188) totetaa tehtävien, jotka soveltavat oppilaiden koulun ulkopuolisia kiinnostuksen kohteita, herättävän oppilaissa sisäistä motivaatiota

Draaman keinoin voidaan kokeilla esimerkiksi roolien vaihtoa siten, että oppilaat saisivat draama kautta kokea, miltä toisen asemaan asettuminen voisi tuntua, esimerkiksi kun toinen häiritsee oppitunnilla. Draama lisää itsetuntemusta ja sen avulla voidaan helpottaa asioiden puheeksi ottoa (Saarinen & Takala, 2016).

Kuva otettu Microsoft 365 kuvapankista

SOFIA, 3LK

Minäpystyvyyden puute oppitunneilla saattaa johtaa esim. häiriköintiin (Lonka, 2014, s. 95).
Tuetaan Sofian kielellistä ymmärrystä esim. kuvatuella, jotta minäpystyvyys vahvistuu (myös suomenkielen käyttäjänä) ja tunne osallisuudesta mahdollistuu.

Sofia on alun perin Ukrainasta, mutta muutti perheineen Suomeen kaksi vuotta sitten ollessaan 7-vuotias. Hän kävi ensimmäisen vuoden koulua perusopetukseen valmistavassa luokassa, josta hänet vähitellen integroitiin normaaliin suomenkieliseen luokkaan. Hän pärjäsi Ukrainassa hyvin koulussa, ja on edelleen vahva matematiikassa ja taito- ja taideaineissa, mutta aineet, joissa vaaditaan luetun tekstin sisäistämistä tai oman tekstin tuottoa aiheuttavat haasteita. Hän on hyvin sosiaalinen ja osaa jo suomea tarpeeksi muodostaakseen kaverisuhteita.

Haasteita esiintyy silloin, kun tehtävänä on lukea ja käsitellä pidempiä tekstejä. Vaikeudet aiheuttavat Sofiassa turhautumista ja motivaatio tällaisiin tehtäviin on usein matalalla.

Oppitunneilla luettua voitaisiin käsitellä draamatyöskentelyn keinoin, jolloin tekstiä saisi purettua kehollisesti. Draama lukemisen määränpäänä voisi motivoida Sofiaa lukemiseen, sillä draamassa ei ole vain yhtä oikeaa tapaaa tehdä, mikä voisi purkaa paineita siitä, että Sofian täytyisi ymmärtää teksti sana-sanalta. Draamapedagogiikan avulla voidaan ottaa tutkittavaksi jokin asia, ilmiö tai ongelma ja muun oppimisen lisäksi opitaan myös sosiaalisia taitoja (Saarin & Takala, 2016).

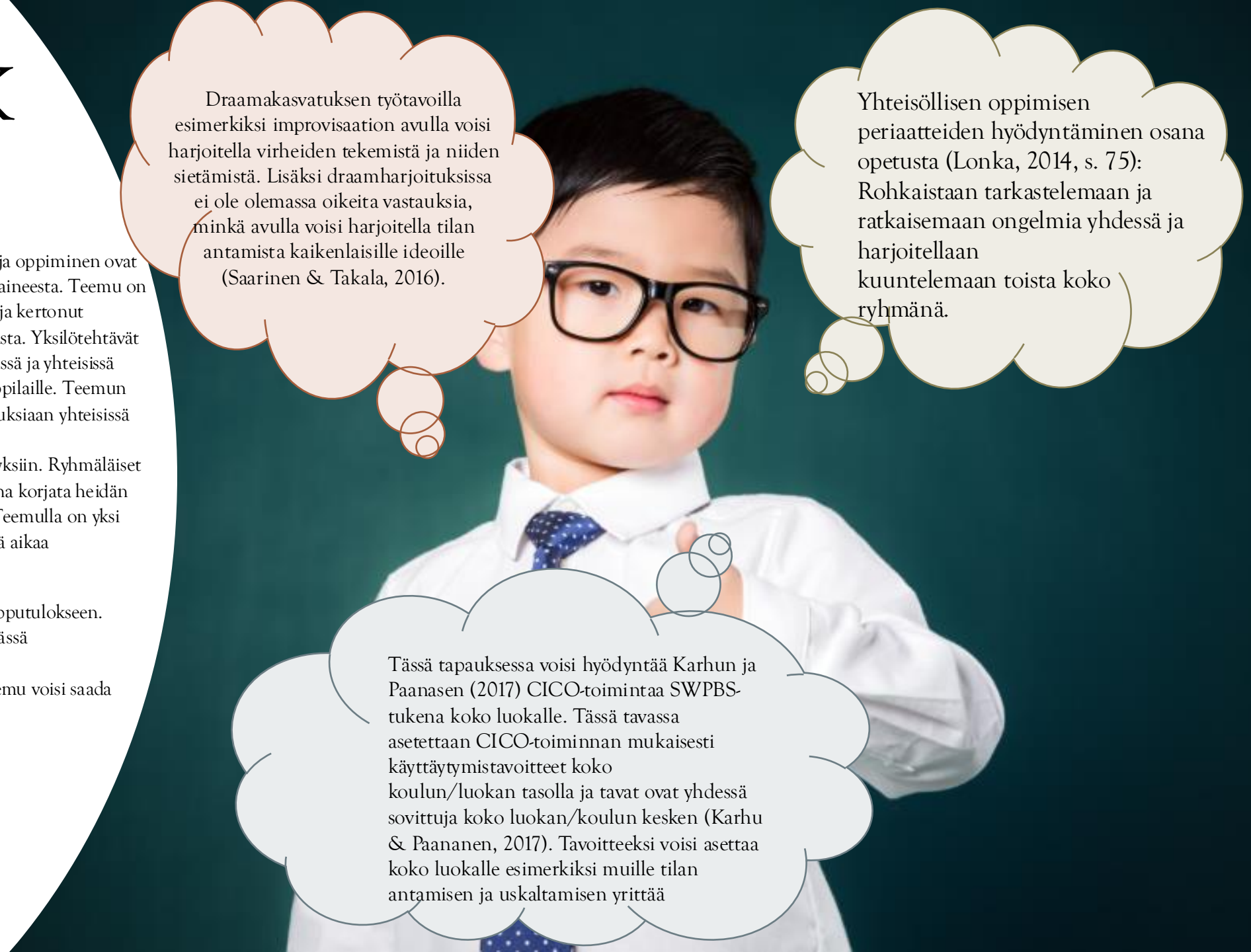
Kuukan (2020) mukaan yhdessä lukeminen on tapa, jonka johdolla oppilas oppii itse lukemaan. Eri kouluaineiden tyypillisiä tekstejä pitäisi hänen mukaansa lukea oppilaiden kanssa muutamia kertoja, että he kehittyisivät lukemaan ja ymmärtämään niitä. Yhdessä tulisi tarkastella tekstin etenemistapaa, rakennetta ja avataan vaikeat käsitteet (Kuukka. 2020).

TEEMU, 5LK

Teemu on erittäin tunnollinen oppilas. Hänelle koulu ja oppiminen ovat tärkeitä asioita. Hän tavoittelee 10 arvosanaa joka oppiaineesta. Teemu on erityisen kiinnostunut yhteiskunnallisista kysymyksistä ja kertonut haaveilevansa myöhemmin oikeustieteellisessä opiskelusta. Yksilötehtävät ja kokeet sujuvatkin Teemulta erinomaisesti. Ryhmätöissä ja yhteisissä tehtävissä Teemulla on haasteena, antaa tilaa toisille oppilaille. Teemun on vaikeaa ymmärtää vertaisia ja kuunnella heidän ajatuksiaan yhteisissä tehtävissä. Ryhmätehtävissä ryhmäläiset antavatkin Teemun tehdä ja vastata kysymyksiin. Ryhmäläiset ovat kokeneet epäonnistumista, sillä Teemulla on tapana korjata heidän tekemiään kohtia, eivätkä kaverit uskalla enää yrittää. Teemulla on yksi hyvä ystävä ylemmällä luokalla, jonka kanssa hän viettää aikaa välitunneilla.

Teemun osallisuus ryhmässä työskentelyyn rajoittuu lopputulokseen. Teemu tarvitsee opettajan tukea yhdenvertaiseen ryhmässä työskentelyyn. Opettaja voisi tukea myös yhteenkuuluvuuden saavuttamisessa luokassa, jotta Teemu voisi saada ystävyyssuhteita myös luokan sisältä.

Teemun 4v-päiväkotikuva ~>
Kuva: Microsoftin kuvapankki

Draamakasvatuksen työtavoilla esimerkiksi improvisaation avulla voisi harjoitella virheiden tekemistä ja niiden sietämistä. Lisäksi draamharjoituksissa ei ole olemassa oikeita vastauksia, minkä avulla voisi harjoitella tilan antamista kaikenlaisille ideoille (Saarinen & Takala, 2016).

Yhteisöllisen oppimisen periaatteiden hyödyntäminen osana opetusta (Lonka, 2014, s. 75): Rohkaistaan tarkastelemaan ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä ja harjoitellaan kuuntelemaan toista koko ryhmänä.

Tässä tapauksessa voisi hyödyntää Karhun ja Paanasen (2017) CICO-toimintaa SWPBS-tukena koko luokalle. Tässä tavassa asetettaan CICO-toiminnan mukaisesti käyttäytymistavoitteet koko koulun/luokan tasolla ja tavat ovat yhdessä sovittuja koko luokan/koulun kesken (Karhu & Paananen, 2017). Tavoitteeksi voisi asettaa koko luokalle esimerkiksi muille tilan antamisen ja uskaltamisen yrittää

LIINA, 6.LK

Liina on tullut uutena muille tuttuun luokkaan jo 5. luokalla, mutta ei ole oikein integroitunut osaksi uutta luokkaa, vaikka aikaa on kulunut jo yli vuosi. Liina tekee pyydettävät tehtävät, mutta ei ota oma-aloitteisesti kontaktia kehenkään.

Liinalla on aikaisemmalta luokalta paljon negatiivisia kokemuksia ryhmästä poissulkemisesta ja kiusaamisesta. Näiden seurauksena Liinasta on tullut koulussa sulkeutunut ja muiden on vaikea lähestyä häntä, sillä hän istuu usein yksin huppu silmillä, kuulokkeet korvissa ja kädet puuskassa.

Luokan kanssa kannattaisi tehdä jotain ryhmäyttävää toimintaa koko luokan kesken esim. leikkien ja pelien muodossa. Nikkolan ja Löppösen (2018) mukaan, myös opettaja on osa ryhmää, kun luokkaa tarkastellaan ryhmänäkökulmasta. Tämän takia opettaja/ohjaaja on itsekin mukana ryhmäprosessissa, eikä hänen ole mahdollista tarkastella asiaa ulkopuolisena (Nikkola & Löppönen, 2018). Näin ollen myös opettajan olisi hyvä osallistua ryhmäyttävään toimintaan oppilaiden kanssa.

Draamaksvatuksen keinoin koko luokan kanssa voisi asettua ulkopuolisen oppilaan asemaan, jolloin oppilaat oppisivat huomaamaan ilmiön ympärillään ja saaden siitä vahvan oman kokemuksen (Saarinen & Takala, 2016). Tällainen oma kokemus voi saada muut oppilaat toimimaan tilanteen parantamiseksi myös todellisessa maailmassa

Osallisuuden tunnetta voisi vahvistaa digitekonologiaa hyödyntäen. Longan (2014, s.232) mukaan anonyymit vastaukset vievät huomion pois siitä *kuka* sanoo kohti sitä *mitä* sanotaan.

LÄHTEET

Lonka, K. (2014). Oivaltava oppiminen. Otava.

Saarinen, M., & Takala, M. (2016). Draama osallisuuden innoittajana: Nuorten kokemuksellinen oppimisprosessi. *NMI Bulletin, 3*, 29.

Karhu, A. & Paananen, M. (2017). Kahden päivän koulutusmanuaali opettajille ja CICO-ohjaajille. SWPBS. Prokoulu.
https://www.pbiseurope.org/documents/outputs/SWPBS_Training_Manual_FI-T2.pdf

Kuukka, I. (2020). Opas kielitietoiseen opetukseen. Omnia.
https://projects.tuni.fi/app/uploads/2020/10/6dcbeddc-opas-kielitietoiseen-opetukseen.pdf

Nikkola, T. & Löppönen, P. (2018). Oivalluksia ryhmästä – Pintaa syvemmälle koulun ryhmäilmiöihin. Opinkirjo.
https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/oivalluksia_ryhmasta.pdf